

Всички сме ангели

На 4 декември, в литературното кафене „Ржетезова“ (*Řetězová*) в самото сърце на стара Прага, се състоя чешката премиера на стихосбирката „Ангелите на златния град“ (*Andělé Zlatého města*) на българската поетеса Лидия Гълъбова, в превод на изтъкнатия литературен критик д-р Марцел Черни (*Marcel Černý*). Поетичната книга е дело на издателство „Новела бохемика“ (*Novela bohemica*), част е от културно-просветната дейност на сдружение „Българска беседа“ и излиза с финансовата подкрепа на Пражкото кметство.

Марцел Черни, Лидия Гълъбова, Йозеф Страка

Aко човек за пръв път посещава споменатото литературно кафе и го търси в бързо падащата декемврийска вечер, безспорно ще се потопи в магията на тайнствените пражки средновековни улички. „Моята“ се оказва съвсем мъничка, романтично осветена и абсолютно безлюдна, очевидно не представляваща интерес за тълпите от туристи. Те даже и не подозират, че тук всеки дом има своята вековна история, продължавайки да живее в различни нови превъплъщения. Достигам до набелязаната сграда, която, както почти всички стари пражки домове, има свое име: „При зеления венец“ (*U zeleného věnce*). И действително, взирайки се в тъмното, виждам въпросния венец над входната врата. Мда..., вече съм настроена на странна вълна, защото литературните кафенета са особени места, където книгите и техните автори се срещат със свои приятели – други автори и

читатели. Влизам в кафенето, обяснявам защо съм дошла и усмихната сервитърка ме насочва към стръмно стълбище. Озовавам се в разкошна готическа зала, а усещането вече няма как да бъде по-романтично, виждайки усмихнатото и леко смутено лице на Лидия Гълъбова.

Сред вече пристигалите нетърпеливи любители на поезията забелязах д-р Ивана Сръбкова от Славянската библиотека към Националната библиотека в Прага, чешката поетеса Бронислава Волкова, френския поет Гийом Басет, г-жа Марияна Новотна, председател на сдружение „Българска беседа“, д-р Ангел Маринов от Българския културен институт в чешката столица.

В поканата за вечерта, поместена в социалните мрежи, Лидия беше написала: „Ангелите проговориха на чешки език“, а аз бих добавила, че нейните „ангели“ говорят на много езици, защото всеки от нас е ангел – понякога душата му полита с кри-

лете на любовта, вдъхновението и оптимизма, понякога пропада чак до дъното със счупено крило или пък неуспяла да намери своите крила, своето упование и надежда.

Официалната част на вечерта започна с кратко слово на г-н Зденко Павелка (*Zdenko Pavelka*), отговорен редактор на „Новела Бохемика“: „Радвам се, че успяхме да издадем тази книга, защото, ако човек погледне какво излиза в момента в Чехия, ще види, че нямаме много с какво да се гордеем. Докато тази книжка, наистина съдържа поезия и е сред върховите постижения в момента“. Зденко Павелка благодарил на Марцел Черни за превода и за уникалния послеслов-студия, проследяваш българо-чешките взаимоотношения и поетичните интерпретации на чешката столица от различни български творци.

Премиерата продължи под умелото „ръководство“ на поета и писателя Йозеф Страка (*Josef Straka*),

които отправи първия си въпрос към Марцел Черни, любопитен да научи как се стига до превода на тази книга и лесно ли се превежда подобен тип поезия. Д-р Черни сподели, че Лидия Гълъбова се представя пред чешката общественост като поетеса за пръв път през 2009 г., когато Българският културен институт организира, съвместно със Славянската библиотека в Прага, литературна

които е срецинал в процеса на преводаческата си работа, „спъвайки се“ още на заглавието, защото конструкцията „на града“ на български означава някаква определеност, а на чешки този смисъл няма как да бъде предаден. След дълги размишления, му хрумва идеята да свърже града със златния цвят, който отдавна се е превърнал в символ на Прага. След като с Лидия публикуват

с едноименната марка...

Неведнъж Лидия Гълъбова е споделяла, че за нея Прага е живо същество и то в женски род. И когато Йозеф Страка я попита как човек заживява в чуждия град, как го чувства и се приспособява към него, поетесата бе лаконична и същевременно метафорична: „Като пред непозната вода – или ще се научиш да плуваш, или ще се удавиш – понякога имах чувството, че доста дълго съм под повърхността. Трябва да се путаш по уличките на този град, за да го почувствуваш. Мисля си, че вече не съм токова чужда, че долавям ритъма му“. Според нея не местата, а хората създават града и те карат да се почувствуваш у дома. Точно по това нейното творчество, посветено на Прага, се различава от всички останали българи, писали за чешката столица. Те пишат основно за места, докато Лидия не свързва града с поетиката на мястото, а го възприема през призмата на хората и така го лишава от историзъм и героизъм. Естествено, лирическата героиня неколкократно се възхищава на пражката готика, на пръв поглед, следвайки традициите на своите предшественици, но по-скоро ѝ правят впечатление „сивите ангели без пера и ореоли“, които среща в пражкото метро, например, ангели с толкова човешки качества, че биха могли да се въплътят у всеки от нас.

Не мога да не направя малко лирическо отклонение, спирайки се, макар и съвсем накратко на последната на книгата – с ръка на сърцето, благодаря за знанията, д-р Черни, научих много! За някои български творци, свързали произведенията си с Прага, естествено знаех, но други имена чух наистина за пръв път. Мисля си, че този послеслов-студия ще бъде интересен не само на обикновените любители на поезията и ценители на българо-чешката взаимност, но ще бъде ценно помагало и за специалистите-българисти.

И отново към литературната вечер и края на нейната официална част – както на всяка кръщавка, последва наздравица с шампанско, в която се включиха всички „виновници“ за тази вълнуваща среща с поезията на Лидия Гълъбова и нейните „Ангели на златния град“.

отляво надясно: Зденко Павелка, Марцел Черни, Лидия Гълъбова, Йозеф Страка, Марияна Новотна

вечер под надслов „Ангелите на града“. Тогава цялото представяне на нейната поезия протича само на български език, защото стиховете ѝ тепърва чакат своя чешки преводач. Срещата с него се осъществява случайно, макар и да не са много българските поети, живеещи в Прага.

Стихосбирката *Andělé Zlatého města* съдържа подбрани, тематично свързани помежду си, стихове от две поетични книги на Лидия Гълъбова: „География на душата“ и „Ангелите на града“, както и напълно нови творби, които авторката създава на чешки език, дълътвоявайки ги с помощта на Марцел Черни. Книгата е своеобразен български поетичен диптих за Прага, обвързана с някои родни поети от по-старото поколение, и, същевременно, с творчеството на определени пражки автори, за които Лидия признава, че много обича. С присъщия си лек и увлекателен разказвателен стил, Марцел Черни разкри някои от трудностите,

няколко преведени стихотворения на сайта iLiteratura.cz, за д-р Черни става ясно, че работата е интересна и иска да продължи, защото я възприема като приключение, което дава възможност да отпусне юздите на своята фантазия. Според него, в Чехия вече не е модерна класическа поезия, докато в България тя все още е на почит. В този ред на мисли, свободните стихове на г-жа Гълъбова му допадат, въпреки че винаги съществува опасността преводачът да не се справи и резултатът изобщо да не изглежда като поезия. Не са малко и препъникамъчетата или „костеливите орехи“ в работата му – стилизацията на женския субект в стиховете; преводът на цитатите от родопски песни; жargonните изрази, които Лидия използва. Като пример преводачът даде думата *victory*, която дълго време възприема в буквавния ѝ смисъл от английски, докато един ден поетесата не вади от чантата си кутия български цигари